

Dette dokument er et dokumentationsredskab, og institutionerne påtager sig intet ansvar herfor

► B

► C1 RÅDETS DIREKTIV 2003/8/EF ◀

af 27. januar 2003

om forbedret adgang til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse med tvister af denne art

(EFT L 26 af 31.1.2003, s. 41)

Berigtiget ved:

► C1 Berigtigelse, EFT L 32 af 7.2.2003, s. 15 (2003/8/EF)

▼B

► **C1 RÅDETS DIREKTIV 2003/8/EF** ◀

af 27. januar 2003

om forbedret adgang til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse med tvister af denne art

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 61, litra c), og artikel 67,

under henvisning til forslag fra Kommissionen ⁽¹⁾,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet ⁽²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Den Europæiske Union har sat sig som mål at bevare og udbygge Unionen som et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvor der er fri bevægelighed for personer. Med henblik på gradvis at indføre et sådant område skal Fællesskabet bl.a. vedtage de foranstaltninger vedrørende retligt samarbejde om civile retlige spørgsmål med grænseoverskridende aspekter, som er nødvendige for, at det indre marked kan fungere tilfredsstillende.
- (2) Ifølge traktatens artikel 65, litra c), skal der bl.a. fastsættes foranstaltninger med henblik på at fjerne hindringer for, at civile retssager forløber tilfredsstillende, om nødvendigt ved at fremme foreneligheden mellem medlemsstaternes civile retsplejeregler.
- (3) Det Europæiske Råd opfordrede på sit møde i Tammerfors den 15.-16. oktober 1999 Rådet til at udarbejde minimumsstandarder, som sikrer et passende retshjælpsniveau i grænseoverskridende retssager i hele EU.
- (4) Alle medlemsstater er kontraherende parter i den europæiske konvention af 4. november 1950 til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder. De spørgsmål, der er omhandlet i dette direktiv, skal håndteres under overholdelse af nævnte konvention, navnlig princippet om, at de to parter i en tvist skal stilles lige.
- (5) Dette direktiv tager sigte på at fremme anvendelsen af retshjælp i forbindelse med grænseoverskridende tvister for alle, der ikke har tilstrækkelige midler, hvis en sådan hjælp er nødvendig for at sikre reel adgang til domstolene. Den almindeligt anerkendte ret til adgang til domstolene bekræftes også ved artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.
- (6) Den reelle adgang til domstolene må hverken hindres af, at en person, der er part i en retssag som sagsøger eller sagsøgt, mangler økonomiske midler, eller af problemer som følge af, at en tvist er af grænseoverskridende karakter.
- (7) Da dette direktivs mål ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne alene, men bedre vil kunne gennemføres på fællesskabsplan, kan Fællesskabet i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5, træffe foranstaltninger. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, der er omhandlet i samme artikel, går dette direktiv ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.
- (8) Dette direktiv har til hovedformål at garantere passende retshjælp i forbindelse med grænseoverskridende tvister gennem

⁽¹⁾ EFT C 103E af 30.4.2002, s. 368.

⁽²⁾ Udtalelse af 25. september 2002. Endnu ikke offentliggjort i Tidende.

⁽³⁾ EFT C 221 af 17.9.2002, s. 64.

▼B

fastsættelse af visse fælles minimumsstandarder vedrørende retshjælp i forbindelse med tvister af denne art. Et rådsdirektiv er den retsakt, der er bedst egnet til at nå dette mål.

- (9) Dette direktiv gælder for grænseoverskridende tvister på det civil- og handelsretlige område.
- (10) Enhver, der er involveret i en tvist på det civil- og handelsretlige område, som er omfattet af dette direktiv, skal kunne gøre sine rettigheder gældende ved en domstol, selv om den pågældendes økonomiske situation gør det umuligt for vedkommende at betale sagsomkostningerne. Retshjælpen anses for passende, når den giver retshjælpsmodtageren reel adgang til domstolene på dette direktivs betingelser.
- (11) Retshjælpen bør dække rådgivning forud for en retssag med henblik på en bilæggelse af tvisten inden en retssag samt juridisk bistand til anlæggelse af en retssag og repræsentation i retten og bør indebære fritagelse for eller hjælp til at betale sagsomkostninger.
- (12) Lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, eller hvor der søges fuldbyrdelse, skal være bestemmende for, om retshjælp til sagsomkostninger også kan dække de af modpartens sagsomkostninger, som det påhviler retshjælpsmodtageren at betale.
- (13) Alle unionsborgere bør, uanset hvor de har bopæl eller sædvanligt opholdssted på en medlemsstats område, kunne få retshjælp i forbindelse med grænseoverskridende tvister, hvis de opfylder betingelserne i dette direktiv. Det samme gælder for tredjelandsstatsborgere, der har lovligt, sædvanligt ophold i en medlemsstat.
- (14) Medlemsstaterne bør frit kunne fastsætte tærskler, over hvilke en person må formodes at kunne betale sagsomkostningerne, på de betingelser, der fastsættes i dette direktiv. Sådanne tærskler fastsættes på grundlag af forskellige objektive elementer som f.eks. indkomst, formue eller familiemæssige forhold.
- (15) Dette direktivs mål kan imidlertid ikke nås, hvis retshjælpsøgende ikke får mulighed for at godtgøre, at de ikke kan betale sagsomkostningerne, selv om deres midler ligger over den tærskel, der er fastsat i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres. Ved vurderingen af, om der skal bevilges retshjælp på dette grundlag, kan myndighederne i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, tage hensyn til oplysninger om, at ansøgeren opfylder de økonomiske betingelser for retshjælp i den medlemsstat, hvor den pågældende har bopæl eller sædvanligt opholdssted.
- (16) Muligheden for i den konkrete sag at kunne benytte andre ordninger for at sikre reel adgang til domstolene, udgør ikke en form for retshjælp. Denne mulighed kan dog føre til en formodning om, at den pågældende kan betale sagsomkostningerne på trods af sin dårlige økonomiske situation.
- (17) Medlemsstaterne bør have mulighed for at afvise ansøgninger om retshjælp i forbindelse med åbenbart grundløse søgsmål eller af grunde, der vedrører sagens realitet, forudsat at der tilbydes rådgivning forud for retssagen, og adgangen til domstolene er sikret. Når medlemsstaterne træffer afgørelse om en ansøgnings realitet, kan de afvise ansøgningen, hvis ansøgeren kræver erstatning for skade forvoldt mod sit omdømme uden at have lidt noget materielt eller økonomisk tab, eller hvis ansøgningen vedrører et krav, der har direkte tilknytning til ansøgerens selvstændige erhvervsvirksomhed.
- (18) Adgang til domstolene må ikke hindres af, at medlemsstaternes retssystemer er komplekse og forskellige, eller af, at der er særlige omkostninger forbundet med en tvist af grænseoverskridende karakter. Retshjælpen bør derfor dække de omkostninger, der er direkte forbundet med en tvists grænseoverskridende karakter.

▼B

- (19) Når der skal tages stilling til, om en persons fysiske tilstedeværelse i retten er nødvendig, bør domstolene i en medlemsstat tage hensyn til alle fordelene ved de muligheder, der gives i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område ⁽¹⁾.
- (20) Når der bevilges retshjælp, skal retshjælpen dække hele retssagen, herunder omkostningerne ved at få en retsafgørelse fuldbyrdet. Retshjælpsmodtageren bør fortsat modtage denne hjælp, hvis retsafgørelsen appelleres, uanset om den appelleres af retshjælpsmodtageren eller af dennes modpart, forudsat at de økonomiske betingelser og betingelserne vedrørende tvistens genstand fortsat er opfyldt.
- (21) Retshjælpen skal bevilges på samme vilkår, uanset om der er tale om traditionelle retssager eller om udenretslig bilæggelse af tvister ved f.eks. mægling, når loven kræver sådan bilæggelse, eller når retten beordrer dette.
- (22) Der bør også bevilges retshjælp til fuldbyrdelse af officielt bekræftede dokumenter i en anden medlemsstat på dette direktivs betingelser.
- (23) Eftersom retshjælpen ydes af den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, eller hvor der søges fuldbyrdelse, med undtagelse af bistand forud for retssagen, hvis den retshjælpsøgende ikke har bopæl eller sædvanligt opholdssted i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, skal denne medlemsstat anvende sin egen lovgivning under overholdelse af dette direktivs principper.
- (24) Det bør påhvile den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, eller på hvis område en retsafgørelse skal fuldbyrdes, at beslutte, om der skal bevilges retshjælp, eller om retshjælp skal afslås. Dette gælder, såvel når retten tager stilling til sagens realitet, som når den først tager stilling til, om den er kompetent.
- (25) Det civilretlige samarbejde mellem medlemsstaterne bør tilrettelægges, så det fremmer informeringen af offentligheden og fagfolk og gør fremsendelsen af ansøgninger om retshjælp fra én medlemsstat til en anden enklere og hurtigere.
- (26) De underrettnings- og fremsendelsesmekanismer, der er omhandlet i dette direktiv, er direkte inspireret af mekanismerne i den europæiske overenskomst om formidling af ansøgninger om retshjælp, der blev undertegnet i Strasbourg den 27. januar 1977, i det følgende benævnt »overenskomsten af 1977«. Der bør fastsættes en tidsfrist for fremsendelsen af ansøgninger om retshjælp, selv om der ikke er fastsat en sådan frist i overenskomsten af 1977. Fastsættelsen af en relativ kort frist bidrager til at få retsvæsenet til at fungere gnidningsløst.
- (27) Oplysninger, som fremsendes efter dette direktiv, skal beskyttes. Eftersom Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger ⁽²⁾ og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/66/EF af 15. december 1997 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred inden for telesektoren ⁽³⁾ finder anvendelse, er der ikke behov for særlige bestemmelser om databeskyttelse i dette direktiv.
- (28) Ved at udarbejde en standardformular til brug ved udfærdigelse af ansøgninger om retshjælp og ved fremsendelse af ansøgninger om retshjælp i tilfælde af grænseoverskridende tvister vil sagsgangen blive lettere og hurtigere.

⁽¹⁾ EFT L 174 af 27.6.2001, s. 1.

⁽²⁾ EFT L 281 af 23.11.1995, s. 31.

⁽³⁾ EFT L 24 af 30.1.1998, s. 1.

▼B

- (29) Disse ansøgningsformularer og medlemsstaternes nationale ansøgningsformularer skal desuden gøres tilgængelige på EU-plan via det informationssystem, som føres af det europæiske retlige netværk, der blev oprettet ved beslutning 2001/470/EF ⁽¹⁾.
- (30) De nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af dette direktiv bør vedtages i overensstemmelse med Rådets afgørelse 1999/468/EF af 28. juni 1999 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen ⁽²⁾.
- (31) Det bør præciseres, at fastsættelsen af minimumsstandarder i forbindelse med grænseoverskridende tvister ikke er til hinder for, at medlemsstaterne fastsætter gunstigere bestemmelser for retshjælpssøgende og retshjælpsmodtagere.
- (32) Overenskomsten af 1977 og tillægsprotokollen til den europæiske overenskomst om formidling af ansøgninger om retshjælp, der blev undertegnet i Moskva i 2001, finder fortsat anvendelse i forbindelserne mellem medlemsstater og tredjelande, der er parter i overenskomsten af 1977 eller protokollen. Dette direktiv har dog forrang for overenskomstens og protokollens bestemmelser i forbindelserne mellem medlemsstaterne.
- (33) I medfør af artikel 3 i protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, har Det Forenede Kongerige og Irland meddelt, at de ønsker at deltage i vedtagelsen og anvendelsen af dette direktiv.
- (34) I medfør af artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, deltager Danmark ikke i vedtagelsen af dette direktiv, som derfor ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I

ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINITIONER

*Artikel 1***Formål og anvendelsesområde**

1. Dette direktiv har til formål at forbedre adgangen til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse med tvister af denne art.
2. Dette direktiv finder anvendelse i grænseoverskridende tvister på det civil- og handelsretlige område, uanset domsmyndighedens art. Det omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender.
3. I dette direktiv forstås ved »medlemsstat« alle medlemsstater med undtagelse af Danmark.

*Artikel 2***Grænseoverskridende tvister**

1. I dette direktiv forstås ved »grænseoverskridende tvist« en tvist, hvori den part, der ansøger om retshjælp i henhold til dette direktiv, har bopæl eller sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat end den, på hvis område retssagen føres, eller på hvis område den trufne retsafgørelse skal fuldbyrdes.

⁽¹⁾ EFT L 174 af 27.6.2001, s. 25.

⁽²⁾ EFT L 184 af 17.7.1999, s. 23.

▼B

2. Ved afgørelsen af, i hvilken medlemsstat en part har bopæl, lægges artikel 59 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2002 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område ⁽¹⁾ til grund.

3. Spørgsmålet om, hvorvidt en tvist er grænseoverskridende, afgøres på det tidspunkt, hvor ansøgningen om retshjælp indgives i overensstemmelse med dette direktiv.

KAPITEL II

RET TIL RETSHJÆLP*Artikel 3***Ret til retshjælp**

1. Fysiske personer, der er involveret i en tvist, som er omfattet af dette direktiv, har ret til passende retshjælp med det formål at sikre, at de har reel adgang til domstolene på de betingelser, der fastsættes i dette direktiv.

2. Retshjælpen anses for passende, når den sikrer:

- a) rådgivning forud for en retssag med henblik på en bilæggelse af tvisten inden en retssag
- b) juridisk bistand og repræsentation i retten og fritagelse for eller hjælp til at betale retshjælpsmodtagerens sagsomkostninger, herunder de i artikel 7 omhandlede omkostninger og vederlag til personer, der af retten bemyndiges til at udføre retshandlinger under retssagen.

I de medlemsstater, hvor den, der taber en retssag, skal dække modpartens omkostninger, dækker retshjælpen i det tilfælde, hvor retshjælpsmodtageren taber sagen, de omkostninger, som modparten har pådraget sig, forudsat at retshjælpen ville have dækket sådanne omkostninger, hvis retshjælpsmodtageren havde haft bopæl eller sædvanligt opholdssted i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres.

3. Medlemsstaterne har ikke pligt til at sørge for juridisk bistand og repræsentation i retten i forbindelse med procesformer, som specifikt er udformet med det formål at sætte parterne i stand til selv at føre deres sag, medmindre retten eller en anden kompetent myndighed bestemmer andet for at sikre, at parterne stilles lige, eller for at tage hensyn til sagens kompleksitet.

4. Medlemsstaterne kan kræve, at retshjælpsmodtagere selv betaler en rimelig del af sagsomkostningerne, under hensyntagen til de betingelser, der er omhandlet i artikel 5.

5. Medlemsstaterne kan fastsætte, at den kompetente myndighed kan beslutte, at retshjælpsmodtagere helt eller delvis skal betale retshjælpen tilbage, hvis deres økonomiske situation har forbedret sig væsentligt, eller hvis afgørelsen om at bevilge retshjælp blev truffet på grundlag af urigtige oplysninger fra retshjælpsmodtageren.

*Artikel 4***Forbud mod forskelsbehandling**

Medlemsstaterne bevilger retshjælp uden forskelsbehandling til unionsborgere og til tredjelandstatsborgere med lovligt ophold i en medlemsstat.

⁽¹⁾ EFT L 12 af 16.1.2001, s. 1. Ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1496/2002 (EFT L 225 af 22.8.2002, s. 13).

▼B

KAPITEL III

BETINGELSERNE FOR OG OMFANGET AF RETSHJÆLP*Artikel 5***Økonomiske betingelser**

1. Medlemsstaterne bevilger retshjælp til de i artikel 3, stk. 1, omhandlede personer, som på grund af deres økonomiske situation helt eller delvis er ude af stand til at betale de i artikel 3, stk. 2, omhandlede sagsomkostninger, for at sikre dem reel adgang til domstolene.
2. En persons økonomiske situation vurderes af den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, på grundlag af forskellige objektive elementer som f.eks. indkomst, formue eller familiemæssige forhold, herunder en vurdering af de midler, som personer, der forsørges af ansøgeren, råder over.
3. Medlemsstaterne kan fastsætte tærskler, over hvilke den retshjælpsøgende anses helt eller delvis selv at kunne betale de i artikel 3, stk. 2, omhandlede sagsomkostninger. Sådanne tærskler fastsættes efter kriterierne i stk. 2 i nærværende artikel.
4. De tærskler, der fastsættes efter stk. 3, må ikke være til hinder for, at retshjælpsøgende, som ligger over de fastsatte tærskler, får bevilget retshjælp, hvis de godtgør, at de ikke kan betale de i artikel 3, stk. 2, omhandlede sagsomkostninger på grund af forskelle i leveomkostninger mellem den medlemsstat, på hvis område de har bopæl eller sædvanligt opholdssted, og den medlemsstat, på hvis område retssagen føres.
5. Der er ikke pligt til at bevilge retshjælp til en ansøger, hvis denne i den konkrete sag har reel adgang til andre ordninger, der dækker de i artikel 3, stk. 2, omhandlede sagsomkostninger.

*Artikel 6***Betingelser vedrørende tvistens genstand**

1. Medlemsstaterne kan fastsætte, at de kompetente myndigheder kan afslå ansøgninger om retshjælp til søgsmål, som forekommer at være åbenbart grundløse.
2. Hvis der tilbydes retshjælp i form af rådgivning forud for en retssag, kan yderligere retshjælp afslås eller tilbagekaldes af grunde, der vedrører sagens realitet, forudsat at adgangen til domstolene er sikret.
3. Når medlemsstaterne træffer afgørelse om en ansøgnings realitet, tager de, uden at dette berører artikel 5, i betragtning, hvor vigtig den konkrete sag er for ansøgeren, men de kan tillige tage hensyn til sagens art, hvis ansøgeren kræver erstatning for skade forvoldt mod sit omdømme uden at have lidt noget materielt eller økonomisk tab, eller hvis ansøgningen vedrører et krav, der har direkte tilknytning til ansøgerens selvstændige erhvervsvirksomhed.

*Artikel 7***Omkostninger forbundet med tvistens grænseoverskridende karakter**

Retshjælpen i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, dækker følgende omkostninger, der er direkte forbundet med tvistens grænseoverskridende karakter:

- a) udgifter til tolkning
- b) udgifter til oversættelse af de for sagen nødvendige dokumenter, som retten eller den kompetente myndighed kræver, og som retshjælpsmodtageren har fremlagt, og
- c) rejseudgifter, der skal afholdes af retshjælpsmodtageren, når loven eller retten i den pågældende medlemsstat kræver, at de personer,

▼B

der er involveret i fremstillingen af retshjælpsmodtagerens sag, giver personligt møde i retten, og retten beslutter, at de pågældende ikke kan afgive forklaring tilfredsstillende på anden vis.

*Artikel 8***Omkostninger, der dækkes af den medlemsstat, hvor den retshjælpsøgende har bopæl eller sædvanligt opholdssted**

Den medlemsstat, på hvis område den retshjælpsøgende har bopæl eller sædvanligt opholdssted, bevilger den i artikel 3, stk. 2, omhandlede retshjælp, der er nødvendig til dækning af

- a) omkostninger, der pådrages i den pågældende medlemsstat i forbindelse med bistand af en lokal advokat eller en anden person, der ifølge loven er bemyndiget til at yde juridisk rådgivning, indtil det tidspunkt, hvor ansøgningen om retshjælp er modtaget i henhold til dette direktiv i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres
- b) udgifter til oversættelse af ansøgningen og af de dertil hørende nødvendige bilag, når ansøgningen indgives til myndighederne i den pågældende medlemsstat.

*Artikel 9***Fortsat retshjælp**

1. Den retshjælp, der er bevilget en retshjælpsmodtager, skal fortsættes helt eller delvis, så den også dækker omkostningerne ved at få en retsafgørelse fuldført i den medlemsstat, på hvis område retssagen er blevet ført.
2. En retshjælpsmodtager, som har modtaget retshjælp i den medlemsstat, på hvis område retssagen er blevet ført, skal modtage den retshjælp, der er fastsat i lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område retsafgørelsen søges anerkendt eller fuldført.
3. Retshjælpen skal fortsat være til rådighed, såfremt retsafgørelsen appelleres, uanset om den appelleres af retshjælpsmodtageren eller af dennes modpart, idet dog betingelserne i artikel 5 og 6 skal være opfyldt.
4. Medlemsstaterne kan fastsætte, at en ansøgning om retshjælp kan tages op til fornyet vurdering på et hvilket som helst tidspunkt under sagen på grundlag af artikel 3, stk. 3 og 5, og artikel 5 og 6, herunder også på de stadier af sagen, der er omhandlet i stk. 1, 2 og 3 i nærværende artikel.

*Artikel 10***Udenretslige procedurer**

Der bevilges også retshjælp i tilfælde af udenretslige procedurer på de betingelser, der er fastsat i dette direktiv, når parterne ifølge loven har pligt til at benytte sådanne procedurer, eller retten pålægger parterne at benytte sådanne procedurer.

*Artikel 11***Officielt bekræftede dokumenter**

Der bevilges retshjælp til fuldbyrdelse af officielt bekræftede dokumenter i en anden medlemsstat på de betingelser, der er fastsat i dette direktiv.

▼B

KAPITEL IV
PROCEDURE

Artikel 12

Retshjælpsbevilgende myndighed

Retshjælpen bevilges eller afslås af den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, jf. dog artikel 8.

Artikel 13

Indgivelse og fremsendelse af ansøgninger om retshjælp

1. Ansøgninger om retshjælp indgives til:
  - a) enten den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område ansøgeren har bopæl eller sædvanligt opholdssted (fremsendende myndighed),
  - b) eller den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, eller den trufne retsafgørelse skal fuldbyrdes (modtagende myndighed).
2. Ansøgninger om retshjælp udfærdiges på, og bilag til ansøgningen oversættes til
  - a) det officielle sprog eller et af de sprog i den kompetente modtagende myndigheds medlemsstat, som svarer til et af fællesskabsinstitutionernes sprog, eller
  - b) et andet sprog, som den pågældende medlemsstat har angivet, at den kan acceptere i henhold til artikel 14, stk. 3.
3. Den kompetente fremsendende myndighed kan beslutte at nægte at fremsende en ansøgning, hvis den åbenbart
  - a) er åbenbart ubegrundet eller
  - b) åbenbart ikke er omfattet af dette direktiv.

Artikel 15, stk. 2 og 3, finder anvendelse på sådanne beslutninger.

4. Den kompetente fremsendende myndighed bistår ansøgeren med at sikre, at ansøgningen er vedlagt alle de bilag, som den ved er nødvendig, for at der kan træffes afgørelse om ansøgningen. Den bistår også ansøgeren med at foranstalte en eventuel nødvendig oversættelse af bilagene, jf. artikel 8, litra b).

Den kompetente fremsendende myndighed fremsender ansøgningen til den kompetente modtagende myndighed i den anden medlemsstat senest 15 dage efter, at den har modtaget ansøgningen behørigt udfærdiget på et af de i stk. 2 omhandlede sprog og bilagene om nødvendigt oversat til et af de pågældende sprog.

5. Dokumenter, der fremsendes i medfør af dette direktiv, er fritaget for legalisering eller tilsvarende formalitet.
6. Medlemsstaterne må ikke opkræve betaling for ydelser efter stk. 4. Medlemsstaterne kan fastsætte, at en retshjælpssøgende, der har bopæl eller sædvanligt opholdssted på deres område, skal godtgøre de udgifter til oversættelse, som den kompetente fremsendende myndighed har pådraget sig, såfremt den kompetente myndighed afslår ansøgningen om retshjælp.

Artikel 14

Kompetente myndigheder og sprog

1. Medlemsstaterne udpeger den eller de myndigheder, der har kompetence til at fremsende (»fremsendende myndigheder«) og modtage (»modtagende myndigheder«) ansøgninger om retshjælp.
2. Hver medlemsstat giver Kommissionen oplysning om:
  - navn og adresse på de i stk. 1 omhandlede kompetente modtagende eller fremsendende myndigheder

▼B

- de geografiske områder, hvor de pågældende myndigheder har kompetence
  - de måder, hvorpå de pågældende myndigheder er i stand til at modtage ansøgninger, og
  - de sprog, der kan benyttes ved udfærdigelsen af ansøgningen.
3. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen, hvilke andre af fællesskabsinstitutionernes officielle sprog end deres eget eller egne de kompetente modtagende myndigheder kan acceptere ved udfærdigelsen af ansøgninger om retshjælp, der modtages i henhold til dette direktiv.
4. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen de i stk. 2 og 3 omhandlede oplysninger inden den 30. november 2004. Eventuelle senere ændringer af sådanne oplysninger meddeles Kommissionen senest to måneder før ændringerne træder i kraft.
5. De i stk. 2 og 3 omhandlede oplysninger offentliggøres i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

*Artikel 15***Behandling af ansøgninger om retshjælp**

1. De nationale myndigheder, der har kompetence til at træffe afgørelse om ansøgninger om retshjælp, sikrer, at ansøgeren holdes fuldt underrettet om behandlingen af ansøgningen.
2. Når ansøgninger afslås helt eller delvist, skal afslaget begrundes.
3. Medlemsstaterne sikrer, at et afslag på en ansøgning om retshjælp kan genoptages, påklages, appelleres eller på anden måde prøves. Medlemsstaterne kan gøre undtagelser herfra, når ansøgningen om retshjælp er blevet afslået af en ret, hvis afgørelse vedrørende sagens realitet ikke kan appelleres i henhold til national lovgivning, eller af en appelret.
4. Når mulighederne for at påklage en afgørelse om at afslå eller tilbagekalde retshjælp i medfør af artikel 6 er af administrativ karakter, skal afgørelsen altid i sidste instans kunne indbringes for en domstol.

*Artikel 16***Standardformular**

1. For at lette fremsendelsen af ansøgninger udarbejdes der efter rådgivningsproceduren i artikel 17, stk. 2, en standardformular til brug ved udfærdigelse af ansøgninger om retshjælp og ved fremsendelse af sådanne ansøgninger.
2. Standardformularen til brug ved fremsendelse af ansøgninger om retshjælp udarbejdes senest den 30. maj 2003.

Standardformularen til brug ved udfærdigelse af ansøgninger om retshjælp udarbejdes senest den 30. november 2004.

KAPITEL V

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER*Artikel 17***Udvalgsprocedure**

1. Kommissionen bistås af et udvalg.
2. Når der henvises til dette stykke, anvendes artikel 3 og 7 i afgørelse 1999/468/EF.
3. Udvalget vedtager selv sin forretningsorden.

▼B*Artikel 18***Information**

De kompetente nationale myndigheder samarbejder for at sikre, at offentligheden og fagfolk informeres om de forskellige retshjælpsordninger, navnlig via det europæiske retlige netværk, der blev oprettet i overensstemmelse med beslutning 2001/470/EF.

*Artikel 19***Gunstigere bestemmelser**

Dette direktiv er ikke til hinder for, at medlemsstaterne fastsætter gunstigere bestemmelser for retshjælpssøgende og retshjælpsmodtagere.

*Artikel 20***Forholdet til andre instrumenter**

Dette direktiv har i forbindelserne mellem medlemsstaterne og inden for sit anvendelsesområde forrang for andre bestemmelser i bilaterale eller multilaterale aftaler indgået af medlemsstaterne, herunder:

- a) den europæiske overenskomst om formidling af ansøgninger om retshjælp, der blev undertegnet i Strasbourg den 27. januar 1977 som ændret ved tillægsprotokollen til den europæiske overenskomst om formidling af ansøgninger om retshjælp, undertegnet i Moskva i 2001
- b) Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om international retshjælp.

*Artikel 21***Gennemførelse i national lovgivning**

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 30. november 2004 med undtagelse af artikel 3, stk. 2, litra a); gennemførelsen af denne bestemmelse i direktivet i national ret skal finde sted senest den 30. maj 2006. De underretter straks Kommissionen herom.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

*Artikel 22***Ikrafttræden**

Dette direktiv træder i kraft på dagen for offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

*Artikel 23***Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne i overensstemmelse med traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.